

ศัพท์เทคนิคในสาขาการศึกษาพิเศษ

ดร.พรทิพย์ เสมภักดี

ในแวดวงการศึกษานานาชาติ ผู้ที่เกี่ยวข้องและอยู่ในวงการจำเป็นต้องมีความเข้าใจร่วมกันในเรื่องต่าง ๆ หลายเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องของนิยามคำหรือความหมายของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในวงการการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะในหมู่นักวิชาการผู้สอน พ่อแม่และผู้ปกครองเด็ก เพื่อให้เกิดการสื่อความหมายที่ตรงกัน ในการอธิบายคำเหล่านี้ ผู้เขียนพยายามใช้ภาษาที่ง่ายและไม่มุ่งการให้ความหมายของคำในเชิงศัพท์เทคนิคมาก ๆ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาการศึกษาพิเศษ ที่ต้องการนิยามศัพท์ทางเทคนิคที่มีรายละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมจากตำราหรือหนังสืออ้างอิง เฉพาะสาขาวิชานี้

การเลือกคำต่าง ๆ ที่ใช้ในวงการการศึกษาพิเศษ จะเริ่มต้นจากตัวอักษรแรกของภาษาอังกฤษ คือ A เป็นต้นไป วารสารฉบับนี้ จะบรรจุคำต่าง ๆ ได้แค่เป็นการเริ่มต้นเท่านั้น ผู้เขียนกำลังพยายามที่จะทำพจนานุกรมการศึกษาพิเศษให้เสร็จเป็นรูปเล่มในอนาคตอันใกล้นี้ หวังว่าผู้ที่อยู่ในวงการการศึกษาพิเศษ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งบุคคลที่สนใจจะได้รับความรู้ ความกระจ่าง ในเรื่องของลักษณะที่ “พิเศษ” ของคน “พิเศษ” กลุ่มหนึ่งมากขึ้นจากข้อมูลที่นำเสนอในครั้งนี้

“A”

AAMD (American Association on Mental Deficiency)

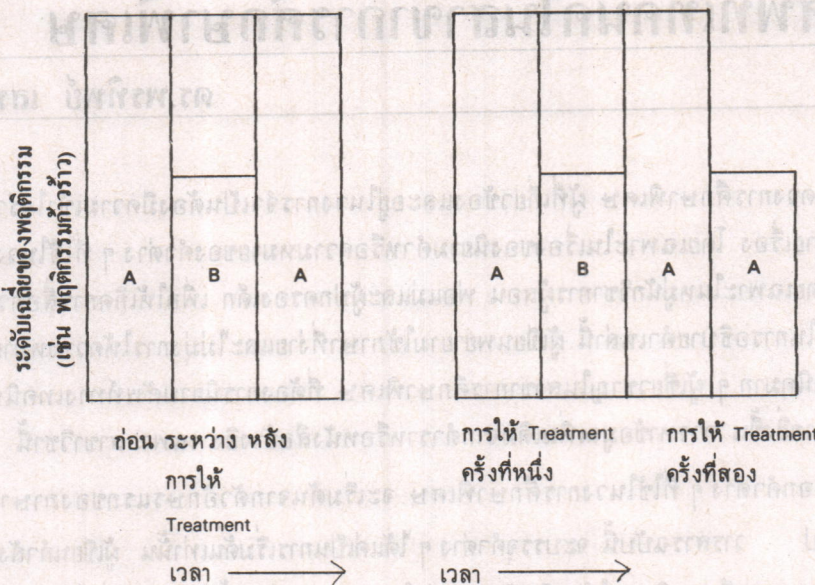
เป็นสมาคมที่ประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญจากหลายสาขาวิชาชีพ ซึ่งมีศูนย์ปฏิบัติการใหญ่ อยู่ที่ 5201 (Connecticut Avenue) N.W. Washington, D.C. 20015 ก่อตั้งในปี 2419

ABA Design

คือ การออกแบบง่าย ๆ เพื่อการวิจัยหรือค้นคว้าผลของ Treatment ที่มีต่อพฤติกรรม A ตัวแรกแทนพฤติกรรมก่อนให้การ Treatment, B แทนพฤติกรรมระหว่าง Treatment และ A ตัวที่สองหมายถึง พฤติกรรมหลังจากหยุดการให้ Treatment แล้ว ความแตกต่างของ 3 สภาพนี้ ทำให้สามารถวัดผลของ Treatment ได้ Design นี้ มักจะใช้ในโปรแกรม การปรับพฤติกรรม (Behaviour Modification) กับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนหรือปัญหาพฤติกรรม

ABAB Design

คือ การขยาย Design ABA ออกไปให้รวมการ Treatment ครั้งที่สอง ถ้ามีการให้ Treatment ซ้ำ โอกาสที่ผลที่ได้จะเกิดจากตัวแปรอื่นจะน้อยลง การทำเช่นนี้ช่วยลดแทนการทดลองที่ไม่มี Control Group (กลุ่มควบคุม)

Abacus

คือ กรอบสี่เหลี่ยมที่มีเส้นลวดหรือแท่งไม้ ขนานกัน 2 เส้น และมีซี่ให้ลวดหรือแท่งไม้เคลื่อนขึ้นลง ช่วยในการนับและคิดเลขง่าย ๆ บางครั้งสามารถใช้เป็นอุปกรณ์การสอนได้โดยเฉพาะกับเด็กสายตาดูพิการ และเด็กที่มีปัญหาในการเรียน

Abduction

การเคลื่อน แขน ขา ออกไปจากศูนย์กลางของร่างกาย เช่น การยกมือขึ้นข้าง ๆ ตรงกันข้ามกับ คำว่า Adduction

Ability (ความสามารถ) หมายถึง

- (1) สถิติปัญหาทั่ว ๆ ไป หรือความสามารถรวม ๆ ทางด้านสติปัญญา
- (2) ความสามารถชำนาญพิเศษ เช่น ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ความจำ จินตนาการ หรือเหตุผล
- (3) ความสามารถในวิชาหรือกิจกรรมเฉพาะ เช่น คณิตศาสตร์ หรือการอ่าน

Ability Grouping (การจัดกลุ่มตามความสามารถ)

คือ วิธีการจำแนกจัดเด็กเข้าชั้นเรียนต่าง ๆ ตามความสามารถของเด็กอาจจะจัดชั้นตามความสามารถทั่ว ๆ ไป ซึ่งเรียกว่า Streaming หรือจัดชั้นเรียนตามความสามารถเฉพาะวิชา ซึ่งเรียกว่า Setting

ABO incompatibility

นี่คือสาเหตุที่พบเห็นมากสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอาการตัวเหลืองในเด็ก และถ้ามีระดับความ

รุนแรงมาก อาจทำให้เกิดโรค Kernicterus ปัญหาที่เกี่ยวกับสมอง และการเคลื่อนไหวตามมา การเข้ากันไม่ได้จะมีเฉพาะในตัวแม่ที่มีเลือดกรุ๊ปโอ และลูกในครรภ์มีเลือดกรุ๊ปโอหรือบี เชื้อโรคค่อนข้างจะไม่มีอันตรายร้ายแรง ระดับการถูกทำลายของเม็ดเลือดแดง จะทำให้เกิดอาการเลือดน้อย ตอนเด็กหรืออาจไม่ปรากฏอาการก็ได้ อาการที่เด็กตัวเหลืองหลังคลอด มักจะไม่รุนแรงเท่ากับการมี Rh-Factor และสามารถควบคุมได้ โดยทาง Phototherapy ไม่มีความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนหรือถ่ายเลือด

Abreaction

คือ การปลดปล่อยจากความกลัวที่ถูกเก็บกดไว้ หรือความทรงจำที่เกิดจากอารมณ์รุนแรง โดยการนำประสบการณ์แท้หรือประสบการณ์เดิมนั้น (ซึ่งไม่รู้ตัว) ให้กลับมานึกถึงและค่อย ๆ ทำให้ค่อย ๆ หายไปจากจินตนาการ เทคนิคนี้มักจะใช้ในกระบวนการทำจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) และการทำจิตบำบัด (Psychotherapy)

Absurdity Test

คือ การทดสอบการให้เหตุผลผู้ถูกทดสอบจะถูกถามว่า มีอะไรที่ดูแล้วไม่เข้าท่า หรือ “ทุเรศ” บ้างในรูปแบบเรื่องในคำพูด ข้อสอบที่ทดสอบเขาวนัปัญหาที่มีปัญหาเช่นนี้รวมอยู่ด้วย เช่น “ทางเดินไปโรงเรียนขึ้นเนินตลอดทางไปและขึ้นเนินตลอดทางกลับบ้าน”

Acalculia

คือ การสูญเสียหรือความบกพร่องของการเข้าใจหรือใช้ตัวเลข หรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ใช้เช่นเดียวกันหรือแทน คำว่า Dyscalculia

Acceleration

คือ การสนับสนุนให้เด็กเร่งขึ้นชั้นเรียนสูงขึ้นไป มักจะเป็นชั้นที่เด็กอายุมากหรือเด็กโต การทำเช่นนี้ทำให้เด็กสามารถเรียนหมดหลักสูตรไปในอัตราที่เร็วกว่าปกติ เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้กันมากกับเด็กปัญญาเลิศ

Achievement

มักจะใช้อธิบายเฉพาะความสามารถ (ผลสัมฤทธิ์) ในการเรียนวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน แต่คำนี้ก็ใช้เพื่อหมายความกว้างกว่านี้ เช่น Hargreaves Report ได้ อธิบายถึงลักษณะของผลสัมฤทธิ์ 4 ประเภท คือ ผลสัมฤทธิ์ในการสอบข้อสอบตอบในทักษะด้านทั่ว ๆ ไป ทักษะส่วนตัวและสังคมและในด้านแรงจูงใจและความมุ่งมั่น

Achievement Quotient

เดิมเรียกว่า Attainment Age ซึ่งเป็นเปอร์เซ็นต์ของอายุสมอง ดังนั้น ถ้าเด็กมีอายุการอ่าน 8 ปี และอายุสมอง 10 ปี จะมี Achievement Quotient (ของการอ่าน) เท่ากับ 80 (8×100) ดังนั้น

Achievement Quotient ก็มีจุดมุ่งหมายให้เป็นดัชนีของส่วนที่ทำได้จริง เมื่อเทียบกับศักยภาพ แต่ปัจจุบัน บางครั้งก็ใช้ในความหมายของ Attainment Quotient เช่น ส่วนที่ทำได้เมื่อเทียบกับอายุจริง

Achilles Tendon

คือ (Tendon) เส้นเอ็น ที่ไปเชื่อมกับกล้ามเนื้อของน่องกับกระดูกสันเท้าการตอบสนองของ เส้นเอ็นอาคิลลิส ซึ่งควรจะเกิดขึ้นจากการเคาะด้านหลังของข้อเท้า ใช้ในการทดสอบสภาพของระบบ ประสาท

Achondroplasia หรือ Chondrodystrophy

เป็นความผิดปกติที่พบเห็นได้ทั่ว ๆ ไป ซึ่งทำให้ความสูงไม่พัฒนาเต็มที่ รวมทั้งปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับกระดูก แต่พัฒนาการในด้านอื่น ทั้งทางร่างกายและสติปัญญาเป็นไปตามปกติ

Achromatic Vision

คือ ตาบอดสีอย่างสนิท มักจะเกิดขึ้นพร้อมกับความผิดปกติในการเห็นอื่น ๆ ด้วย

Acoustic Feedback

ในเครื่องช่วยฟัง คือ เสียงคล้ายเสียงผิวปากหรือนกหวีดซึ่งเกิดขึ้น เมื่อส่วนที่เรียกว่าหูฟัง (earpiece) ไม่ได้เป็นสุญญากาศ เมื่อสัมผัสกับหูและปุ่มบังคับระดับเสียงถูกปรับอยู่ในระดับสูง

Acoustic Impedance Test

หรือ Impedance Audiometry คือ การวัดในลักษณะที่แก้วหู (ear-drum) และหูส่วนกลาง (Middle ear) เป็นตัวนำและสะท้อนคลื่นเสียง สามารถใช้เพื่อวินิจฉัยหูหนวกแบบ Conductive เช่น การไม่สามารถผ่านเสียงเข้าไปยังหูชั้นใน (Inner Ear) ได้อย่างถูกต้อง

Acquired Defect

คือ ความบกพร่องทางร่างกาย หรือสมองที่ไม่ได้เกิดขึ้น ตั้งแต่แรกเกิดแต่เกิดขึ้น เนื่องจาก การได้รับบาดเจ็บหรือเป็นโรคต่าง ๆ

Aquisition

คือ พัฒนาการขั้นแรกของทักษะหรือความรู้ส่วนหนึ่ง

Acrocephaly

หรือ Apert's Syndrome หรือ oxycephaly เป็นประเภทหนึ่งของ Craniostenosis หรือการ พอร์มรูปร่างที่ผิดปกติของกะโหลกที่เกิดขึ้นในขณะตั้งครรภ์ (Congenital) เกิดจากการเจริญเติบโตของ กะโหลกศีรษะหยุดเร็วเกินไป ทำให้ศีรษะมีลักษณะกว้างสูง ตอนบนมีลักษณะหรือคล้ายรูปกรวย และตาอยู่ห่างกันมาก ในอดีตเด็กที่มีลักษณะหัวเล็กเช่นนี้ มักจะมีความบกพร่องทางสมองอย่างรุนแรง มาก และการให้การศึกษาทำในโรงพยาบาล แต่การผ่าตัดในช่วง 2 ปีแรกของอายุเด็กจะช่วยทำให้ ลักษณะที่ผิดปกติลดลง และลดแนวโน้มที่จะมีสมองพิการหรือความผิดปกติอื่น ๆ โดยการให้

กระโหลกศีรษะเปิดอยู่ จนกระทั่งการเจริญเติบโตของสมองหยุดแล้ว

Acting – out Behaviour

คือ พฤติกรรมแสดงออกทำนองไอ้จ๋วน เป็นพฤติกรรมที่เรียกร้องความสนใจ หรือมีความกระฉับกระเฉงเกินไป กระปรี้กระเปร่าหยุกหยิกอยู่ไม่นิ่ง หรืออาการก้าวร้าวของเด็กในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะในชั้นเรียนที่ซึ่งครูต้องการเห็นแต่พฤติกรรมที่แสดงว่า เด็กสามารถควบคุมตนเองได้

Active Listening

คือ การใช้การแสดงออกทางหน้า ท่าทางและคำพูดของผู้ฟัง เพื่อแสดงว่าเข้าใจว่าเด็กกำลังพูดอะไรอยู่และช่วยกระตุ้นให้เด็กพูด

Adapted Physical Education

พลศึกษาดัดแปลง คือ การออกกำลังกายและทำกิจกรรมพลศึกษาที่ได้รับการดัดแปลง สำหรับนักเรียนที่มีความพิการทางร่างกาย

Adaptive Behaviour

เป็นคำที่ใช้ในสหรัฐอเมริกา เพื่อหมายถึงความสามารถของบุคคลในการที่จะรับมือ กับความจำเป็นที่จะต้องมีชีวิตอยู่อย่างเอกเทศ (อิสระ) ในชุมชน ตามที่สังคมกำหนดยอมรับ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทักษะหลายชนิด รวมทั้งความสามารถต่าง ๆ ตั้งแต่ทักษะพื้นฐานของการชำระล้างร่างกายและการใช้ห้องน้ำ จนกระทั่งถึงทักษะที่ค่อนข้างยาก เช่น การใช้จ่ายเงินบุคคลที่มีความยากลำบากในการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการมักจะมียกระดับพฤติกรรมปรับตัวด้อยกว่าคนอื่น แบบทดสอบ เช่น Adaptive Behaviour Scale จะเป็นตัวชี้ที่ชี้ว่า เด็กจะมีศักยภาพของการอยู่แบบอิสระได้หรือไม่

Adaptive Behaviour Scale

คือ แบบทดสอบระดับของพฤติกรรมปรับตัว ซึ่งจัดทำขึ้นโดยสมาคมเพื่อศึกษาความพิการทางสมองของอเมริกา (AAMD) ใช้ได้กับเด็กตั้งแต่ 3 ขวบขึ้นไป และรวมวัดลักษณะนิสัย หรือทักษะ 24 ประเภท ซึ่งเป็นแบบทดสอบหนึ่งในบรรดาแบบทดสอบประเภทนี้ แบบทดสอบอื่น ๆ ก็มี เช่น Vineland Social Maturity Scale.

Addiction

คือ การติดสารเสพติดจนเป็นนิสัยที่ไม่สามารถควบคุมหรือบังคับได้ ซึ่งถ้ามีการหยุดเสพย์หรือหยุดใช้สารนี้จะก่อให้เกิดอาการถอน (Withdrawal) เช่น การเกิดภาพหลอน, ชักกระตุก มีไข้

Adduction

คือ การเคลื่อนไหวกว้างของแขน ขา เข้าสู่ศูนย์กลางของร่างกาย เช่น การเอาแขนที่กางออกลงตรงข้าม คำว่า Abduction

Adenoids

คือ ต่อมที่อยู่ตอนบนและด้านหลังเพดานอ่อนที่ ๆ ซึ่งจมูกเปิดเข้าไปในคอหอยต่ออาตินอยด์ ที่โตมากเกินไป ซึ่งมักจะเกิดขึ้นในเด็กอายุระหว่าง 5—12 ปี จะทำให้เกิดอาการหายใจทางจมูกลำบาก (ทำให้ต้องหายใจทางปาก) และในบางกรณีที่ร้ายแรงมาก ๆ ทำให้เกิดความผิดปกติในการได้ยินและการพูด

Adolescence

คือ ช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ เริ่มเมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่น และรวมถึงความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งนำไปสู่ความสามารถในการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และการเป็นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ คำนี้มักจะใช้เพื่อบอกอายุระหว่างช่วง 12—20 ปี อย่างไรก็ตามเด็กมีความแตกต่างกันมากในด้านอัตราการเจริญเติบโตทางร่างกายและอารมณ์ และไม่สามารถที่จะกำหนดช่วงอายุแน่นอนลงไปได้ ช่วงอายุนี้เป็นช่วงของการพัฒนาการที่มีความท้าทายอย่างมาก โดยทั่วไปแล้วอาจรวมถึงการเริ่มขาดความผูกพันกับพ่อแม่และครอบครัว พัฒนาความรู้สึกในการเป็นผู้นำตัวเอง จัดค่านิยมและความเชื่อของตน โดยเฉพาะจัดเรื่องทัศนคติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศและเตรียมตัวหางานทำ ปัญหาธรรมชาติของเด็กวัยรุ่นอาจกลายเป็นปัญหาที่ยั่งยืน เมื่อมีความผิดปกติ หรือความพิการรวมอยู่ด้วย เช่น การที่ตระหนักว่าตนเองไม่อาจทำกิจกรรมสังคมหรือนันทนาการบางอย่างได้ หรือการที่ไม่สามารถอยู่อย่างเอกละแ่นได้เต็มที่

Adoption

การรับเป็นบุตรบุญธรรมเป็นกระบวนการทางกฎหมาย ซึ่งพ่อแม่ยกเลิกสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายในตัวลูกและให้สิทธิกับผู้อื่น จุดมุ่งหมายสำคัญของการให้ลูกเป็นบุตรบุญธรรมก็คือ ให้เด็กมีที่อยู่ (บ้าน) ที่ปลอดภัยและเต็มไปด้วยความรักอย่างถาวรแก่เด็ก ในหลายปีที่ผ่านมามีจำนวนเด็กพิเศษที่ได้รับการอุปถัมภ์เป็นบุตรบุญธรรมมีมากขึ้น

Adrenocorticotrophic hormone (ACTH)

หรือ Corticotropin เป็นฮอร์โมนที่ได้มาจากต่อมพิทูเอรี (ต่อมในสมองต่อมหนึ่ง) ซึ่งเป็นตัวบังคับกำหนดกิจกรรมของ Adrenal Cortex อาจใช้เป็นยาในการรักษาโรคคุโรมาตอยด์ เหน็บชา ในเด็ก (Still' disease) และใช้ในการบำบัดอาการแพ้อย่างรุนแรง เช่น อาการหอบ หืด ขึ้นร้ายแรง

Adult Literacy and Basic Skills Unit

ในประเทศอังกฤษหน่วยนี้เป็นองค์กร ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใหญ่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการรู้หนังสือ รวมถึงการอ่าน การใช้ตัวเลข และทักษะการสื่อความหมายเบื้องต้น ก่อตั้งขึ้นในปี 1980 แทน Adult Literacy Resource Agency

Adult Training Centre (ATC)

คือศูนย์ที่จัดการโดยฝ่ายสังคมสงเคราะห์ของเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่น สำหรับผู้ใหญ่หรือผู้ที่

ต้องออกจากโรงเรียน เพราะมีปัญหาในการเรียนรู้ระดับรุนแรง หน้าที่ของศูนย์คือ ให้การฝึกอบรมด้านทักษะทางสังคม ซึ่งรวมถึงทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการทำงาน รายงาน Warnock (ประเทศอังกฤษ) ได้ให้ข้อเสนอแนะจากข้อมูลของกลุ่มพัฒนา เพื่อประชากรที่มีความบกพร่องทางสมองแห่งชาติ

Advisory Committee on Handicapped Children

เป็นคณะกรรมการที่ให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ คณะกรรมการนี้ถูกยกเลิกไปเมื่อได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการ Warnock ขึ้นในปี 1974 จากการเสนอรายงานของ Warnock ได้เสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาระดับชาติ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในปี 1983 จึงได้มีการจัดตั้งคณะทำงานให้คำปรึกษาแก่กระทรวงการศึกษาและวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องนี้ และคณะทำงานชุดนี้ได้เสนอแนะให้มีการตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาระดับชาติเช่นเดียวกัน

Advisory Service

คือ การบริการให้คำแนะนำและการสนับสนุนแก่ผู้ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่สอนโดยผู้ที่มีอำนาจจัดการศึกษาของท้องถิ่น ผู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ต้องให้ความสนใจเกี่ยวกับคุณภาพและขอบข่ายของการศึกษาพิเศษที่อยู่ภายใต้อำนาจการดูแลของตน ซึ่งรวมทั้งโรงเรียนธรรมดา และโรงเรียนพิเศษ การให้ความรู้เพิ่มเติมขณะทำงาน การให้คำปรึกษาพ่อแม่ที่มีลูกที่จำเป็นต้องได้รับการศึกษาพิเศษ และให้การปรึกษาด้านนโยบายกับผู้ที่มีอำนาจระดับสูงขึ้นไป Warnock Report ได้ให้ข้อเสนอแนะอย่างละเอียด เกี่ยวกับงานและองค์กรของการให้คำปรึกษาและการให้บริการสนับสนุนอย่างเต็มที่ในการจัดการศึกษาพิเศษ เน้นว่าจะต้องมีการประสานกันอย่างใกล้ชิดกับการให้บริการคำปรึกษาอื่น ๆ ของผู้มีอำนาจรับผิดชอบจัดการศึกษาในท้องถิ่น

Aetiology

คือ การศึกษาต้นกำเนิดของอาการหรือลักษณะบางอย่าง เช่น ต้นกำเนิดของความเจ็บป่วยของเด็ก หรือต้นกำเนิดของสิ่งที่ทำให้เด็กเป็นเด็กอันธพาล

Affective Disorder

คือ ความผิดปกติทางอารมณ์หรือความรู้สึก ซึ่งอาจจะนำไปสู่ความสับสนของความคิดและการกระทำ เช่น อาการเหงาหงอย เศร้า ซึม

Age Equivalent

อายุตามปฏิทินหรืออายุจริง สำหรับเทียบคะแนนจากแบบทดสอบใดแบบทดสอบหนึ่ง ว่าอยู่ในเกณฑ์ปานกลางที่เด็กอายุเท่านี้ที่ควรได้

Age norms

คะแนนจากการทดสอบโดยเฉลี่ยของกลุ่มอายุมักจะพบในคู่มือ แบบทดสอบ ดังนั้น แบบทดสอบการอ่านจะให้ตารางเฉลี่ยปานกลางของเด็กอายุ เช่น 8 ปี 1 เดือน, 8 ปี 2 เดือน เป็นต้น ซึ่ง

ทำให้สามารถแปลงคะแนนที่ได้เป็นอายุเทียบหรืออายุการอ่าน ถ้าตัวเลขที่ได้ต่ำกว่าอายุจริงของเด็กก็จะเป็นตัวชี้ได้ว่าเด็กต้องการความช่วยเหลือพิเศษ

Agitographia

คือ ความผิดปกติในการเขียนที่มักจะออกมาในรูปของการเขียนอย่างรวดเร็วผิดปกติ และเขียนหนังสือที่คำบางคำขาดหายไป

Agnosia

คือ อาการหรือสภาพที่ไม่สามารถจำภาพลักษณะหรือเสียงที่คุ้นเคยได้ เช่น

1. Visual Agnosia คือ สภาพที่เด็กสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าสิ่งที่เห็นคืออะไร (แม้ว่าจะรู้ว่าสิ่งนั้นคืออะไร โดยใช้ประสาทอื่น ๆ)

2. Auditory (non-verbal) Agnosia คือ สภาพที่เด็กสามารถได้ยินเสียง แต่บอกความหมายของสิ่งที่ได้ยินไม่ได้

3. Auditory (Verbal) Agnosia คือ สภาพที่เด็กไม่สามารถเข้าใจความหมายของคำพูด แม้ว่า จะไม่มีปัญหาการได้ยินอย่างถูกต้อง

4. Tactile Agnosia คือ สภาพที่เด็กไม่สามารถจำสิ่งที่คุ้นเคยได้จากการสัมผัส

Agoraphobia

คือ ความกลัวที่โล่งแจ้งอย่างรุนแรงผิดปกติ

Agraphia

คือ การที่ไม่สามารถแสดงความคิดออกมาโดยการเขียนได้ บุคคลที่มีอาการเช่นนี้ ดูเหมือนว่าไม่สามารถจะเชื่อมโยงสภาพในสมองของคำกับการเคลื่อนไหวของแขนหรือมือ ที่จะใช้เขียนคำนั้นได้ บางครั้งใช้ว่า Dysgraphia แทนกันได้

AH 4 test

คือ แบบทดสอบเขาวงกตปัญญา ซึ่งใช้เป็นครั้งคราวกับเด็กที่อายุมากกว่า 10 ปีขึ้นไป และกับผู้ใหญ่ สร้างขึ้นโดย Alice Heim เป็นฉบับหนึ่งในชุดใหญ่คือ AH1 ถึง AH6 ซึ่งแต่ละฉบับจะทดสอบแง่มุมต่าง ๆ ของการให้เหตุผล และหรือสติปัญญาในกลุ่มคนที่มีอายุและความสามารถแตกต่างกัน

Aide

มักจะหมายถึง บุคคลที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะหรือมีความเชี่ยวชาญพิเศษ ซึ่งทำหน้าที่ช่วยผู้ที่อยู่ในอาชีพใดอาชีพหนึ่งที่มีความเชี่ยวชาญด้านนั้น ๆ เช่น ผู้ช่วยครู ช่วยทำงานที่ไม่ใช่การสอนในชั้นเรียน

Aids Centre

คือ การแสดงนิทรรศการสื่อการสอนอย่างถาวร ณ ศูนย์ใดศูนย์หนึ่ง และยังเป็นแหล่งให้ข้อมูลและสาริตการใช้สื่อ มีศูนย์เช่นนี้เป็นจำนวนมากในประเทศอังกฤษ รวมทั้งศูนย์ที่รับผิดชอบ โดยหน่วย

งานหรือองค์การเอกชน เช่น Disabled Living Foundation

Air Conduction

การได้ยินผ่านคลื่นเสียง เช่น การสั่นสะท้อนในอากาศที่เดินทางผ่านหูภายนอก ผ่านช่องการได้ยินภายนอก กระแทกแก้วหูแล้วทำให้เกิดการสั่นสะท้อน นี่คือขั้นแรกของการส่งผ่านเสียงไปยังประสาทการได้ยิน

Albinism

สภาพทางพันธุกรรมของการขาด melainin ซึ่งคือ pigment ที่มีสีน้ำตาลเข้มในผิวหนัง, ผม และตา ทำให้เกิดสภาพผิวสีเผือกหรือซีด ผมสีขาวและแก้วตาสีชมพู ความผิดปกติทางตาที่สัมพันธ์กับสภาพนี้มีตั้งแต่ ตาบอด จนถึงตาปกติ อาจเกิดร่วมกับสภาพตาที่มีความไวต่อแสงจ้ามาก

Albino

คือ คนเผือก

Alexia

บางครั้งเรียกว่า "บอดคำ" คือ การสูญเสียความสามารถในการอ่าน เช่น ไม่สามารถเข้าใจคำที่พิมพ์หรือเขียน อาจเกิดมาจากสมองถูกทำลายเนื่องจากอุบัติเหตุหรือเชื้อโรค

Alignometer

คือ เครื่องมือที่ใช้วัดและแก้ไขลักษณะสภาพของร่างกาย Posture

Alingual

คือ อาการที่ไม่สามารถพูดได้เลย

Allergen

สารที่สามารถทำให้เกิดอาการแพ้ ตัวอย่างสารที่ทำให้แพ้ ได้แก่ ละอองเกสร ซึ่งทำให้เกิด hayfever

Allergy

คือ อาการที่มีปฏิกิริยาไวต่อบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งถ้าอยู่ข้างในร่างกายจะไม่เป็นอะไร ตัวอย่าง เช่น อาหารบางชนิด ผุ่น ดอกไม้ หรือเรณูเกสร ก่อให้เกิดปฏิกิริยาในทางต่อต้านอย่างรุนแรง และทำให้ร่างกายไม่สบายในบุคคลที่แพ้สิ่งนั้น ๆ อาการอาจเกิดเป็นผื่นแดง ไอ จาม และโรคเรื้อนกวาง (Eczema)

Allosomal

หมายถึง โครโมโซมเพศ (allosomes) คือ โครโมโซม x และ y ในตัวคน

Alpha — fetoprotein

คือ สารชนิดหนึ่งที่พบในของเหลว แอมนियोติก (Amniotic Fluid) หรือน้ำคร่ำ

Alpha Wave

คือ หนึ่งในสี่ชนิดของคลื่นไฟฟ้า ซึ่งบันทึกได้จากสมองในการวัดคลื่นสมอง (Electroencephalogram) คลื่นแอลฟาจะเห็นชัดเมื่อคนที่ได้รับการวัดมีสภาพจิตที่ผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด

Alphabetic method

หรือ ABC method เป็นวิธีสอนการอ่านที่ล้าสมัยแล้ว คือก่อนอื่นสอนชื่อและรูปร่างของตัวพยัญชนะแล้วท่องยี่ห้อของตัวอักษร เช่น c-a-t ในคำว่า cat, b-a-t ใน bat ไม่เพียงช่วยให้เรียนรู้คำแต่ช่วยให้เด็กคุ้นเคยกับกลุ่มอักษรที่เป็นส่วนหนึ่งของคำต่าง ๆ ตรงข้ามกับวิธี Phonic method, Whole-word หรือ Look-and-say method

Ambidexterity

ความสามารถในการใช้มือทั้งสองข้างได้ดีเท่า ๆ กัน

Amblyopia

การมองเห็นไม่ได้เฉียบไวหรือชัดเจนในตาข้างใดข้างหนึ่งหรือสองตา หลังจากที่ได้แก้ไขด้วยแว่นตาแล้ว หรือที่รู้จักกันในนามของ “ตาขี้เกียจ” อาจเกิดขึ้นเมื่อเด็กพยายามกดการมองเห็นตรงกลางในตาใดตาหนึ่ง เพื่อไม่ให้เกิด Diplopia หรือภาพซ้อน ซึ่งอาจมีขึ้นในกรณีที่เด็กตาเหล่มาก ๆ

American Sign Language

หรือ Ameslan เป็นระบบมาตรฐานของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารของคนหูหนวกในอเมริกาเหนือโดยเฉพาะ ภาษานี้ไม่มีลักษณะไวยากรณ์บางลักษณะที่มีในภาษาอังกฤษ แต่ก็ยังจัดว่าเป็นภาษาที่แท้จริง ใช้ในการสื่อความหมายความคิดที่ค่อนข้างจะเป็นนามธรรมได้

Amnesic Aphasia

คือ อาการที่ไม่สามารถจำคำหรือวลีได้

Amniocentesis

คือ เอาตัวอย่างน้ำคร่ำในช่วงไตรมาสที่สองของการตั้งครรภ์ไปวิเคราะห์ทางด้านชีวเคมีของเซลล์ เพื่อดูว่าเด็กตัวอ่อนในครรภ์มีความผิดปกติหรือความพิการรูปแบบใดบ้าง เช่น อาจมีลักษณะของ Anencephaly ซึ่งน้ำคร่ำจะมีระดับของ Alpha-fetoprotein มากกว่าในการตั้งครรภ์ปกติและเพื่อบอกเพศของเด็ก

Amniotic fluid

คือ ของเหลวที่ล้อมรอบตัวเด็กที่อยู่ในมดลูก

Amphetamines

คือ ยาที่สังเคราะห์ขึ้นประเภทหนึ่งที่ใช้เพื่อกระตุ้นระบบประสาท ยานี้ใช้ในการบำบัดอาการต่าง ๆ มากมาย เช่น อารมณ์เศร้าหมอง (Depression) โรคอ้วนและความกระวนกระวาย หงุดหงิดผิด

ปกติ แต่เนื่องจากการใช้กันอย่างผิด ๆ และต้องใช้จนติดยานี้จึงต้องมีการควบคุมการใช้

Amsler grid

เครื่องมือที่ใช้ในการหาตำแหน่งและบันทึกความบกพร่องในสนามการมองเห็น ประกอบด้วยเส้นสีดำ ในทางนอนและตั้ง มีจุดสีดำจุดหนึ่งอยู่ตรงกลาง เด็กจะดูเส้นที่ตัดกันเหล่านี้นะขณะที่ปิดตาข้างหนึ่ง ความผิดพลาด ความผิดปกติของรูปร่างหรือจุดว่างเปล่าในเส้นตัดจะเป็นตัวแสดงความบกพร่องของการมองเห็นและตำแหน่งของความบกพร่องนั้น

Anal stage

เป็นช่วงพัฒนาการช่วงหนึ่ง (ระยะ) ในทฤษฎีของ فروยด์ เกี่ยวกับพัฒนาการทางจิต-เพศ (Psychosexual) อยู่ในระหว่างช่วงอายุประมาณ 1-3 ปี เมื่อความสนใจของเด็กอยู่ที่กิจกรรมเกี่ยวกับทวาร ในช่วงระยะเวลานี้ เด็กจะมีประสบการณ์ (รู้สึก) ยินดี ประสบความสำเร็จหรือเกิดรู้สึกผิดในการถ่ายหรืออั้นอุจจาระไว้ นักจิตวิเคราะห์เชื่อว่า ถ้าเด็กได้รับการปฏิบัติจากผู้ใหญ่ในช่วงนี้ไม่ถูกต้องตามควร เช่น อาจจะโดยการถูกฝึกอย่างเข้มให้ขับถ่ายให้เป็นเวลา อาจทำให้เกิดปัญหาทางด้านบุคลิกภาพในภายหลังได้

Analysis of Variance

คือ เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อดูว่าความแตกต่างของกลุ่มคะแนนขึ้นอยู่กับแปรปรวนไปมาขึ้นอยู่กับโอกาส (ความบังเอิญ) หรือไม่ ดังนั้น เด็กหลาย ๆ กลุ่มที่มีปัญหาในการอ่าน อาจจะได้รับการสอนซ่อมเสริมด้วยวิธีที่แตกต่างกัน Analysis of variance อาจจะนำมาใช้เพื่อชี้บ่งว่า ความแตกต่างในพัฒนาการด้านการอ่านของเด็กจะเป็นเพราะวิธีสอนหรือเป็นเพราะความบังเอิญ

Analgesic

ยาที่ใช้เพื่อบำบัดความเจ็บปวดโดยผู้ใช้ไม่หมดความรู้สึก

Anechoic Chamber

คือ ห้องพื้นที่ว่างหรือห้องปฏิบัติเสียงที่สร้างขึ้นเฉพาะ เพื่อลดการสะท้อนของเสียงภายในและลดเสียงสะท้อนภายนอกเช่นเดียวกับพื้นที่ว่างที่ไม่มีสิ่งกีดขวาง ลักษณะเช่นนี้ช่วยให้วัดความสามารถในการฟังได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น

Anencephaly

สภาพที่เป็นมาแต่กำเนิดที่ค่อนข้างหายาก คือส่วนหนึ่งของสมองจะหายไป เด็กที่มีสภาพเช่นนี้ส่วนใหญ่จะตายตอนคลอดหรือมีชีวิตอยู่ได้ไม่นาน สามารถตรวจพบได้ในการตั้งครรภ์ช่วงต้น ๆ โดยใช้วิธี Amniocentesis

Angulat Gyrus

ส่วนหนึ่งของ Cerebral Cortex ซึ่งเป็นตัวประสานเสียงของภาษาพูดกับการเห็นภาษาเขียน

Aniridia

คือ อาการข้อต่อแข็งหรือยึด ซึ่งเกิดจากเชื้อโรคบางชนิดหรือจากการได้รับบาดเจ็บ

Anorexia

การขาดหรือสูญเสียความอยากรับประทานอาหาร

Anorexia nervosa

คือ อาการปฏิเสธที่จะกินอาหารอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน ๆ เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับสภาพความซูบผอม กังวลเกี่ยวกับรูปร่างที่สมบูรณ์แบบ และความกลัวอ้วนอย่างผิดปกติ มักจะเกิดในเด็กหญิงวัยรุ่นเป็นส่วนใหญ่ และกล่าวว่าเป็นตัวชี้บ่งของความเครียดทางอารมณ์หรือความขัดแย้งภายในอาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้หญิงในสังคมปัจจุบัน การบำบัดเยียวามักจะประกอบไปด้วยการให้รับประทานอาหารที่มีคุณค่า เพื่อแก้ปัญหาความยุ่งเหยิงสับสนทางอารมณ์

Anoxaemia

หรือเรียกว่า anoxia หรือ hypoxia คือ ผลของการขาดหรือถูกกลดออกซิเจนจำนวนที่เหมาะสม มักจะหมายถึง ช่วงเวลาสั้น ๆ ก่อน ระหว่างและหลังคลอด เมื่อปริมาณออกซิเจนที่จะไปเลี้ยงสมองถูกตัดทั้งหมดหรือเป็นบางส่วน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความพิการบางอย่างได้

Anticonvulsant

ยาที่ใช้ในการควบคุมอาการชักที่เกิดจากลมบ้าหมู ตัวอย่าง ได้แก่ ยา Phenobarbitone และ Phenytoin

Antigens

หมายถึง สารที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการสร้าง (antibodies) ตัวปฏิชีวนะ

Antimetropia

คือ อาการที่สายตาสั้น (Myopia) และอีกข้างหนึ่งยาว (Hypermetropia)

Antisocial Behaviour

คือ พฤติกรรมซึ่งสังคมไม่ยอมรับ เช่น การทำลายข้าวของและประพฤติดเลวโหด มักจะใช้เพื่อจำแนกพฤติกรรมของเด็ก ซึ่งอาจวัดโดยการให้ทำแบบทดสอบที่เรียกว่า Children's Behaviour Questionnaire มักจะเปรียบเทียบให้เห็นว่าเป็นอาการที่ตรงกันข้ามกับพฤติกรรมทางประสาธ

Apgar scoring system

ระบบที่ใช้ในการประเมินสภาพทางร่างกายของเด็ก โดยเฉพาะในช่วง 1 และ 5 นาที หลังคลอด เพื่อตัดสินอย่างรวดเร็วว่าจำเป็นต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิด หรือต้องมีการรักษาเยียวยาโดยเฉพาะไม่

Aphakia

คือ ลักษณะของการไม่มีเลนส์ของตาทั้งหมดหรือเพียงส่วนหนึ่ง ซึ่งมักจะเป็นผลที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ของการเอาต่อหรือเลนส์ที่บวมของตาออก

Aphasia

การสูญเสียหรือความบกพร่องของความสามารถที่จะเข้าใจหรือใช้ภาษา สาเหตุมาจากการที่ cerebral cortex ถูกทำลาย แตกต่างกับปัญหาบางภาษาที่เกิดจากสาเหตุอื่น เช่น กล้ามเนื้อของการพูดถูกทำลาย หรือการสูญเสียการได้ยิน ชนิดของปัญหาในการใช้ภาษานี้ขึ้นอยู่กับบริเวณของ Cortex ที่ถูกทำลาย ดังนั้น Expressive aphasia เกี่ยวกับการที่ส่วนหน้าของบริเวณ Broca ถูกทำลาย Aphasia บางชนิดสามารถรักษาให้หายได้ โดยการให้การรักษาอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าไม่สามารถใช้ภาษาในการพูดได้เลย แต่ก็อาจสอนให้ผู้ที่มิมีปัญหาให้ใช้ภาษาไปได้ มีประเภทและการจำแนก Aphasia ออกเป็นหลายประเภทขึ้นอยู่กับระบบที่ใช้จำแนก